

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi maatalouden tutkimuskeskuksesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 198/1997 vp laiksi maatalouden tutkimuskeskuksesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- maatalousneuvos Mirja Suurnäkki, maa- ja metsätalousministeriö

- johtaja Maritta Ylärinta, Maatalouden tutkimuskeskus
- johtaja Markku Suojanen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- maatalousryhmän johtaja Eero Nurminen, Raisio Yhtymä
- dekaani Eero Puolanne, Helsingin yliopisto. Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund on antanut kirjallisen asiantuntijalauseannon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maatalouden tutkimuskeskuksesta. Laki korvaisi nykyisen maatalouden tutkimuskeskuksesta annetun lain.

Tutkimuskeskuksen tehtävät ja toiminnan päämäärät ehdotetaan säädettäväksi nykyistä väljemmin. Tutkimuskeskuksen tehtävänä olisi tuottaa ja välittää tieteellistä tutkimustietoa maa- ja elintarviketalouden kehittämiseksi sekä

osallistua teknologian kehittämiseen ja siirtoon alan yrityksille. Lailla ehdotetaan säädettäväksi tutkimuskeskuksen hallinnosta ja organisaatiosta. Tutkimuskeskuksen ylin toimielin olisi edelleen johtokunta. Johtokunnan asettamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä säädettäisiin asetuksella.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleistä

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä jäljempänä esitettävien huomautuksien ja muutosehdotuksien.

Pykäläkohtaiset huomautukset ja muutosehdotukset

2 §. *Tutkimuskeskuksen tehtävät.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tutkimuskeskuksen tehtävistä ja toiminnan päämääristä. Tutkimuskeskuksen tulisi 1 momentin mukaan edistää omalla toimialallaan maatalous- ja elintarviketuotannon sekä elintarviketalouden kilpailukykyä. Sen tulisi myös edistää maaseudun elinvoimaisuutta sekä maaseudun säilymistä viihtyisänä elinympäristönä. Toiminnassa tulisi lisäksi noudattaa kestävä kehityksen periaatetta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotetussa 1 momentissa elintarviketalous -sanalla viitataan toimialaan liittyviin elintarviketalouden eri lohkoihin. Valiokunta toteaa, että käsite elintarviketalous tarkoittaa periaatteessa elintarvikealaa kokonaisuudessaan. Käsite ei ole kuitenkaan kovin selkeänä juurtunut yleiseen käyttöön. Lisäksi voidaan todeta, että maatalous on osa elintarviketaloutta, mutta toisaalta siinä on osatekijöitä, jotka eivät ole elintarviketaloutta (esim. non food, maatilamatkailu, ympäristöstä ja maisemasta huolehtiminen jne). Näillä perusteilla valiokunta katsoo, ettei säännöksen alkuosan muotoilu ole syytä muuttaa, vaikkakin se sisältää eräitä käsitteellisiä päällekkäisyyksiä. Valiokunta ehdottaa kuitenkin, että 1 momentin ilmaisu ”noudattaen toiminnassaan kestävä kehityksen periaatetta” muutetaan muotoon ”päämääränä kestävä kehitys”, joka kuvaa selkeämmin säännökseen tältä osin sisältyvää tavoitetta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tutkimuskeskuksen tehtävänä olisi muun muassa tuottaa ja välittää tieteellistä ja soveltavaa tutkimustietoa maa- ja elintarviketalouden kehittämiseksi. Valiokunta toteaa, että tutkimustoiminta jaetaan yleisesti perustutkimukseen, soveltavaan tutki-

mukseen sekä koe- ja kehittämistoimintaan. Erot kategorioiden välillä eivät kuitenkaan ole yksittäisten tutkimusten kohdalla selviä. Kaikkeen tutkimukseen tulee soveltaa tieteellistä metodologiaa; vain tavoitteenmäärittely ja jossakin määrin usein myös käytetyt menetelmät vaihtelevat tutkimuskategoriasta toiseen. Tutkimuskeskuksen tehtävänä on ensi sijassa soveltavan tutkimuksen tekeminen. Voidakseen ylläpitää tutkimuksen korkean tason tutkimuskeskuksen tulee toisaalta myös tehdä jonkin verran perustutkimusta. Valiokunta ehdottaakin 2 momentin kyseistä kohtaa täsmennettäväksi seuraavasti: ”Tutkimuskeskuksen tehtävänä on tuottaa ja välittää ensi sijassa soveltavaan tutkimukseen perustuvaa...”.

Ehdotetussa 2 momentissa olisi lisäksi säännös siitä, että tutkimuskeskus toimisi yhteistyössä yliopistojen, tutkimuslaitosten ja muiden tahojen kanssa. Perusteluissa on mainittu yliopistojen lisäksi Valtion teknillinen tutkimuskeskus ja Suomen ympäristökeskus. Valiokunta pitää tärkeänä, että alan tutkimustoiminta koordinoitaisiin mahdollisimman paljon päällekkäisen tutkimustoiminnan välttämiseksi. Valiokunta toteaa myös, että Helsingin yliopiston maatalousmetsätieteellisen tiedekunnan toimialat kattavat Maatalouden tutkimuskeskuksen toimialat täysin. Yliopiston tehtävät ovat kuitenkin (perus)tutkimus ja siihen perustuva ylin opetus. Siten näillä yksiköillä on yhteiset päämäärät, mutta eri toiminnalliset tavoitteet, mikä on erittäin hyvä lähtökohta hyödylliselle yhteistyölle. Valiokunta katsookin, että yhteistyö on parhaiten toteutettavissa siten, että yliopistojen tehtävät painottuvat perustutkimukseen ja tutkimuskeskuksen soveltavaan tutkimukseen. Hallinto ja elinkeinoelämä puolestaan yhdessä neuvonnan kanssa huolehtivat pääosin sovellusten testaamisesta. Valiokunta korostaa sitä, että kysymys on kuitenkin vain eri alojen painottumisesta, mikä tarkoittaa sitä, että yliopistoissa tulee (voida) tehdä myös soveltavaa tutkimusta ja tutkimuskeskuksessa vastaavasti korkeatasoista perustutkimusta. Lisäksi tutkimuskeskukselle tulee edelleen kuulua tiettyjen erikseen määriteltävien alojen koestustoiminta.

3 §. Johtokunta. Ehdotetun pykälän mukaan tutkimuskeskuksella olisi johtokunta, jonka asettamisesta, toimikaudesta, kokoonpanosta ja tehtävistä säädettäisiin asetuksella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tutkimuskeskuksen johtokunnalla tulee olemaan nykyistä suurempi vaikutus tutkimuskeskuksen toiminnan suunnitukseen ja painopisteiden asettamiseen. Korostaen edellä esitetyn mukaisesti tutkimustyön koordinoimisen lisäämisen merkitystä valiokunta toteaa, että yliopiston edustajan mukanaolo tutkimuskeskuksen toimielimissä olisi molempia osapuolia hyödyttävä ratkaisu. Yhteistyön edellytysten edistämiseksi Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan ja tutkimuskeskuksen välillä on jo yhteistyösopimus. Valiokunta katsookin, että alan tutkimuksen resurssien kokonaiskäytön kannalta hyvä koordinaatio ja asiantuntemuksen keskittäminen palvelevat parhaalla tavalla alan kehitystä.

Valiokunta edellyttääkin, että tutkimuskeskuksen johtokunnan puheenjohtajan tulee, mikäli mahdollista, edustaa Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellistä tiedekuntaa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 2 § muutettuna seuraavasti:

2 §

Tutkimuskeskuksen tehtävät

Maatalouden tutkimuskeskus edistää toimialallaan maatalous- ja elintarviketuotannon sekä elintarviketalouden kilpailukykyä, maaseudun elinvoimaisuutta ja viihtyisän elinympäristön säilyttämistä *päämääränä kestävä kehitys.*

Tutkimuskeskuksen tehtävänä on tuottaa ja välittää *ensi sijassa soveltavaan tutkimukseen* perustuvaa tietoa maa- ja elintarviketalouden kehittämiseksi sekä osallistua teknologian kehittämiseen ja siirtoon alan yrityksille. Tutkimuskeskus toimii yhteistyössä yliopistojen, tutkimuslaitosten ja muiden tahojen kanssa.

(3 mom. kuten HE)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
 vpj. Kari Rajamäki /sd
 jäs. Raimo Holopainen /sd
 Mikko Immonen /vas
 Annikki Koistinen /kesk
 Armas Komi /kesk
 Jari Koskinen /kok

Esa Lahtela /sd
 Raimo Mähönen /sd
 Tero Mölsä /kesk
 Tuija Nurmi /kok
 Tauno Pehkonen /skl
 Erkki Pulliainen /vihr
 Ola Rosendahl /r.

